

УДК 342.701

DOI: 10.33098/2078-6670.2021.12.24.84-93

ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Магновський Ігор Йосифович,

доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та філософії права

Одеського державного університету внутрішніх справ,

вул. Успенська, 1, м. Одеса, Україна, 65014

e-mail: magn.igor@ukr.net

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0001-7336-6212>

Мета. Метою роботи є аналіз в конституційно-правовому аспекті громадських об'єднань як конституційного інституту суспільного характеру, визначити його ролі та значення у системі забезпечення прав людини в Україні, з'ясувати особливості утворення та заходи ефективної діяльності зазначеної інституції. **Методика.** Методика включає комплексний аналіз та узагальнення наявного науково-теоретичного матеріалу та формулювання відповідних висновків та рекомендацій. Під час дослідження використовувались наступні **методи** наукового пізнання: термінологічний, логіко-семантичний, функціональний, системно-структурний, логіко-нормативний. **Results.** У процесі дослідження визнано, що рушійною силою демократичного, правового процесу є зростання активної громадянської позиції, яка постає основою утворення громадських об'єднань, котрі є базовою складовою громадянського суспільства. Інститут громадських об'єднань є важливою складовою системи конституційного права України. залучення громадян до участі у прийнятті політичних рішень є одним із головних принципів прямої демократії. Зосереджено увагу на вдосконаленні законодавчої бази діяльності інституту громадських об'єднань. **Наукова новизна.** У процесі дослідження встановлено, що громадські об'єднання як інституції, слід відносити до невід'ємної частини громадянського суспільства у становленні демократії; впроваджувати конституційно-правові механізми взаємодії з інститутом громадських об'єднань та виявляти їх реальну практичну результативність для забезпечення прав та потреб людини в соціумі. **Практична значимість.** Результати дослідження може бути використано у правотворчій та правозастосовній діяльності під час функціонування інституту громадських об'єднань у системі забезпечення прав людини.

Ключові слова: інститут громадських об'єднань, права людини, Конституція України, громадянське суспільство, демократична держава, правова держава.

Mahnovskiy I.Y.

Doctor of Law, Associate Professor, Professor of the Department of theory and philosophy of Law faculty of experts training for pre-trial investigation bodies

Odessa State University of Internal Affairs,

1 Uspenskaya Street, Odessa, Ukraine, 65014

e-mail: magn.igor@ukr.net

INSTITUTE OF PUBLIC ASSOCIATIONS IN THE SYSTEM OF HUMAN RIGHTS ENFORCEMENT IN UKRAINE: CONSTITUTIONAL AND LEGAL ASPECT

Purpose. The aim of the work is to analyze in the constitutional and legal aspects public associations as a constitutional institution of public nature, to determine its role and importance in the system of human rights enforcement in Ukraine, to clarify the peculiarities of formation and effective activities of this institution. **Methodology.** The methodology includes a comprehensive analysis and generalization of available scientific and theoretical material and the formulation of relevant conclusions and recommendations. The following **methods** of scientific research have been implemented: terminological, logical-semantic, functional, system-structural, logical-normative. **Results.** The study states that the driving force of a democratic, legal process is the growth of an active civil position, which is the basis for the formation of public associations, which are a basic component of civil society. The institute of public associations is an important component of the system of constitutional law of Ukraine. Involving citizens in political decision-making is one of the main principles of direct democracy. The focus is on improving the legal framework of the institute of public associations. **Scientific novelty.** The study has revealed that public associations, as institutions, should be an integral part of civil society in the formation of democracy; to introduce constitutional and legal mechanisms of interaction with the institution of public associations and to identify their real practical effectiveness for ensuring human rights and needs in society.

Practical significance. The results of the study can be used in law-making and law enforcement activities during the functioning of the institution of public associations in the system of human rights.

Key words: institute of public associations, human rights, Constitution of Ukraine, civil society, democratic state, legal state.

Постановка проблеми. Громадянське суспільство як таке, має свої певні особливості становлення та розвитку у цивілізованих державах, не є виключенням цих правил й Україна на шляху інтеграції до європейської спільноти, де ключовою цінністю є відповідна система забезпечення прав людини. І тут одним із основоположних факторів суспільного розвитку виступають громадські об'єднання, які й посідають належне місце у загальній системі захисту прав людини. Тому на сьогодні прикута особлива увага громадськості, до утворення таких інституцій, котрі слугують вагомим запобіжником щодо певного свавілля владних структур у контексті порушень прав людини. Виходячи з цього, нині існує нагальна потреба у дослідженні теоретичних та практичних аспектів участі громадських об'єднань у системі забезпечення прав людини. Ураховуючи вищеозначене, необхідність та значимість указанного дослідження викликана сьогоденням і засвідчує актуальність й перспективність даної тематики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремим аспектам означеній науковій проблематиці присвятили свої праці так вчені: Ю. Г. Барабаш, Ю. М. Бисага, Ю.П. Битяк, С. К. Бостан, А. В. Грабильніков, І. І. Дахова, В. І. Дорофєєва, І. М. Жаровська, О. А. Зарічний, М. С. Кельман, В. Б. Ковальчук, М. І. Козюбра, А. Т. Комзюк, Я. І. Ленгер, О. М. Мороз, Н. М. Оніщенко, В. М. Скрипнюк, Ю. О. Фрицький, О. О. Чуб та ряд інших, напрацювання котрих містять корисний за обсягом фактичний матеріал та сприяє до подальших загальноправових розвідок щодо участі громадськості у формуванні системи забезпечення прав людини в Україні.

Постановка завдання. Визначити роль та значення інституту громадських об'єднань у системі забезпечення прав людини. З'ясувати особливості утворення даної інституції та заходи її ефективної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Не варто заперечувати, відзначає А. А. Асанова, що втрата довіри до демократичного лідерства серед населення робить державу уразливою до реконструкції авторитарних методів у системі державного управління. Тому, виходячи з конституційних цілей України, набуває актуальності вплив інститутів громадянського суспільства на всіх рівнях і етапах процесу державного управління [1, с. 37].

Сучасні конституційні процеси в Україні характеризуються своєю неоднозначністю та строкатістю, що заважає їх динамічності. Йде мова про їх політико-правовий вимір, передусім про розширення кола суб'єктів конституційно-правових відносин й оптимізацію їх правового статусу, вдосконалення існуючих та утвердження нових інститутів держави громадянського суспільства, котрі трансформуються із політичної у конституційно-правову площину й, тим самим, мають збагачувати систему забезпечення прав людини та знаходять своє логічне продовження в системі чинного законодавства України. Звертаючись до Основного Закону України – Конституція закріплює вихідний принцип громадянського суспільства, згідно з яким суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності (ч. 1 статті 15) [2].

Інститут громадських об'єднань є важливою складовою системи конституційного права України. Він складається із системи взаємозумовлених і узгоджених між собою матеріальних та процесуальних, типових і колізійних, національних та міжнародних норм

і субінститутів конституційного й інших галузей права, які регулюють суспільні відносини, пов'язані з організацією та діяльністю громадських організацій. Зазначений інститут знаходить своє логічне вираження у положеннях Конституції та законів України.

Так, частина перша статті 36 Конституції України гарантує громадянам право на свободу об'єднання, у тому числі в громадські організації, для здійснення й захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. Свобода об'єднання означає, зокрема, правову (де-юре) і фактичну (де-факто) можливість добровільно, без примусу чи попереднього дозволу, утворювати об'єднання громадян або вступати до них. Згідно з частиною четвертою статті 36 Конституції України, ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян. Визначальним обов'язком правової держави є невтручання як у реалізацію громадянами права на свободу об'єднання, так і в діяльність самого об'єднання, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей (частина перша статті 36 Конституції України). Тим самим, Конституція України унормувала межі втручання держави в реалізацію права громадян на свободу об'єднання. Конституція України (п. 11 ч. 1 статті 92) передбачає, що виключно законами визначаються засади утворення і діяльності об'єднань громадян [2].

Отже, залучення громадян до участі у прийнятті політичних рішень є одним із головних принципів прямої демократії. Це стає можливим завдяки послідовному забезпеченню політичних прав для усіх громадян. Так, Основний Закон України визначає такі політичні права і свободи: свобода думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань (ст. 34); право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод (ст.ст. 36, 37); право брати участь в управлінні державними справами, в тому числі вільно обирати і бути обраними до органів державної влади (ст. 38); право на мирні зібрання (ст. 39); право на звернення до органів державної влади (ст. 40) [2].

У сьогоднішні, зауважує І. Ткаченко, роль інституту громадських об'єднань зокрема, як частини громадянського суспільства, почала набувати все більшого значення. По праву, їх діяльність у суспільному житті країни вважається невід'ємним елементом стійкої демократії. Розвиток громадянського суспільства перебуває у центрі уваги міжнародних організацій та об'єднань. Так, Рада Європи постійно наголошує на необхідності посилення ролі громадянського суспільства у становленні ефективної плюралістичної демократії та розвиває необхідні для цього інструменти. До таких інструментів можна віднести різноманітні програми Європейської комісії «Progress», які була спрямовані на взаємодію ЄС із багатьма мережами організацій громадянського суспільства в галузях зайнятості, соціального партнерства та соціального захисту, умов праці, протидії дискримінації та гендерної рівності; проведення на регулярній основі консультацій із такими структурами громадянського суспільства, як «CONCORD» (Європейською конфедерацією допомоги та розвитку щодо неурядових організацій) тощо [3, с. 16].

Своєю чергою, підкреслює О. М. Мороз, цивілізаційні виклики, наголошують дослідники, породжують необхідність збереження і зміцнення фундаментальних загальнолюдських цінностей, таких як життя, свобода, справедливість, рівність, гідність, гуманізм, порядок, безпека, а також максимального розвитку правосвідомості та збагачення правової культури народу. Відтак актуалізуються питання ролі громадських

інститутів у політичній системі держави, поступовому формуванні громадянського суспільства, становленні та розвитку демократії та правової державності [4, с. 16].

Таку форму взаємодії держави та громадянського суспільства, визначаючи громадянське суспільство і державу як внутрішньо єдиний механізм, у якому індивідуальні й загальні інтереси збігаються і реалізуються спільними зусиллями усіх громадян, держави як цілого, О. І. Здіорук відносить до «ідеального варіанта» співіснування [5, с. 67].

Рушійною силою даного процесу є зростання активної громадянської позиції, що постає основою утворення громадських об'єднань, які є базовою складовою громадянського суспільства.

М. Ю. Віхляєв розглядає громадські об'єднання через призму таких ознак: 1) добровільний характер; 2) незалежність у виборі напрямів та методів діяльності; 3) спрямованість на задоволення інтересів членів; 4) спрямованість на досягнення громадських цілей; 5) створення на основі спільної діяльності; 6) самоорганізація та самоврядування; 7) законний порядок створення та діяльності; 8) некомерційний характер; 9) утворення шляхом об'єднання як фізичних, так і юридичних осіб; 10) об'єднання громадян є гарантією та формою реалізації конституційного права громадян на об'єднання, яке передбачає можливість створювати об'єднання громадян, вступати в існуючі об'єднання громадян, утримуватись від вступу в об'єднання громадян, безперешкодно виходити з об'єднання громадян; 11) можливість створення як шляхом державної реєстрації з отриманням статусу юридичної особи, так і шляхом повідомлення без отримання статусу юридичної особи; 12) багатоманітність різновидів об'єднань громадян у зв'язку з надзвичайно широким спектром сфер та напрямів їхньої діяльності, які визначаються різноманітністю інтересів та потреб їхніх засновників та членів; 13) можливість членства громадян України, громадян іноземних держав, осіб без громадянства [6, с. 60-61].

Як зазначає М. В. Денисюк, громадянське суспільство виникає лише тоді, коли з'являється громадянин як самостійний, індивідуальний член соціуму, який визнається найвищою соціальною цінністю, що наділений відповідним комплексом прав та свобод, і в такому статусі взаємодіє із суспільством [7, с. 87].

Окремі вчені, в питаннях положення і ролі громадських організацій у громадянському суспільстві, вважають, що одним із головних компонентів громадських організацій – це формування громадської думки за допомогою діяльності некомерційних організацій, зокрема – політичної думки, оцінки управлінських рішень політичних лідерів. Також автори надають громадським організаціям особливої ролі у формуванні громадянської позиції, почуття патріотизму і любові до національних цінностей [8].

Також науковці зазначають, що інституційне об'єднання громадських організацій може стати ефективним механізмом протидії політичній корупції. Такі інституціональні об'єднання громадянського суспільства можуть спільно займатися просвітницькою діяльністю як своїх членів, так і в цілому суспільства, формувати громадську думку щодо проблем політичної корупції, а також виступати єдиною силою на підтримку антикорупційних реформ [9, с. 205; 10].

Усвідомлення державою того вкладу, який роблять громадські організації у суспільстві спонукає до того, свідчать Д.І. Милославська, О. В. Шумбурова та Н. В. Іванова Н. В., щоб забезпечити останнім комфортні та сприятливі умови діяльності, тим самим підвищивши інтенсивність й ефективність вирішуваних завдань і проблем [11, с. 35].

Своєю чергою І. В. Борискова зауважує, що відносини держави і громадських об'єднань мають двосторонній характер. Тобто держава визначає правове становище громадських об'єднань, межі їх діяльності, обсяг повноважень тощо, а громадські об'єднання беруть участь у визначенні політики держави, у різних політичних кампаніях, контролі за діяльністю державних органів [12, с. 74.].

Рівень демократизації політичного режиму багато в чому залежить і від ступеня реалізації політичних прав осіб. І хоча Конституція України фактично закріплює принципи прямого народовладдя через вибори та референдуми, не всі нормативні акти забезпечують таке право для громадян України. Зокрема, це стосується внутрішньо переміщених осіб та вимушених переселенців, а також, у деяких випадках, трудових мігрантів, які працюють не за місцем реєстрації. Закон України «Про місцеві вибори» від 14 липня 2015 року в III розділі «Виборчі округи та виборчі дільниці», з одного боку, гарантує загальне, рівне і пряме виборче право для усіх громадян України [13]. Але в той же час, доводять дослідники, Основний Закон держави визначає, що це право актуальне лише для виборців, які належать до відповідних територіальних громад на території виборчого району та проживають в межах відповідного територіального виборчого округу. Відтак внутрішньо переміщені особи, які не мають практичної можливості змінити формально зареєстроване місце проживання, але вже кілька років проживають на території іншої громади, не мають доступу до виборчого права [14].

Ця прогалина має посилити внутрішній потенціал громадських об'єднань суспільства, задля удосконалення національного законодавства та приведення його у відповідність до міжнародних стандартів.

На думку С. М. Гусарова, що успішне виконання громадськими об'єднаннями завдань, передбачених статутами, забезпечується їх активною і різноманітною діяльністю, у тому числі – застосуванням правових норм, що регулюють і відповідні суспільні відносини. Як наслідок, органи громадських організацій – учасники правотворчості, у відповідних випадках стають учасниками правозастосування [15, с. 73].

Так, М. Ю. Віхляєв визначає види участі громадських об'єднань у правотворчості залежно від її різновидів: 1) участь громадських об'єднань у правотворчості органів публічної адміністрації; 2) участь громадських об'єднань у правотворчості трудових колективів; 3) участь громадських об'єднань у правотворчості народу або територіальної громади під час референдумів; 4) безпосередня правотворчість громадських об'єднань (делегована правотворчість, санкціонована правотворчість). Указаний автор також здійснив класифікаційний розподіл участі громадських об'єднань і за такими критеріями: 1) орган публічної адміністрації, з яким відбувається взаємодія громадських об'єднань під час правотворення; 2) нормативно-правовий акт, який приймається за результатами правотворчої діяльності; 3) територіальний рівень, на якому здійснюється правотворчість; 4) види громадських об'єднань, які беруть участь у правотворчому процесі. Як зазначає дослідник, громадські об'єднання як організована частина громадськості, що представляє саме спільні інтереси одночасно декількох громадян, у тому числі й політичні партії як один з їх видів, є провідними суб'єктами громадського контролю в Україні [16, с. 17].

Характерною ознакою громадського об'єднання є те, констатує А. О. Козирева, що воно створюється для здійснення конкретної мети, завдань, виду діяльності, в ході якої реалізуються певні права та інтереси громадян. Доречно згадати, що цілі діяльності громадських об'єднань можуть бути пов'язані із завданнями, які стоять перед державою і

суспільством. Відповідно мета та завдання громадських об'єднань повинні бути суспільно корисними і спрямованими на виконання функцій держави, захист прав і свобод громадян, формування правової і демократичної держави [17, с. 463].

Найактивнішу роль у сфері забезпечення конституційних положень, підсумовує В.І.Дорофєєва, відіграють саме інститути громадянського суспільства, які мають власні механізми впливу на правотворчість та форми контролю за діяльністю органів влади [18, с. 62].

У роз'ясненні Міністерства Юстиції України «Характеристика громадських формувань як інститутів громадянського суспільства» від 24 січня 2011 року зазначено, що елементами правового інституту має бути все те, що необхідно для закінченого процесу правового регулювання окремого суспільного відношення або певного виду суспільних відносин. Як зазначається у роз'ясненні Міністерства юстиції, до інститутів громадянського суспільства віднесено: громадські організації, професійні та творчі спілки, організації роботодавців, благодійні і релігійні організації, органи самоорганізації населення, недержавні засоби масової інформації та інші непідприємницькі товариства і установи, легалізовані відповідно до законодавства [19].

Прозорість відносин між органами державної влади та громадськими організаціями має бути побудована, наголошує А. В. Халецький, за рахунок збільшення довіри громадськості до державних органів унаслідок скорочення корупційних ризиків, ефективного використання коштів, державної фінансової підтримки громадських організацій, закріплення в національному законодавстві європейських принципів та стандартів щодо взаємодії органів державної влади з громадськими організаціями, забезпечення уніфікації та стандартизації правил і процедур відносин органів влади з громадянами [20, с. 135].

Надзвичайно важливим, указує Л. М. Усаченко, є принцип раціонального і збалансованого розвитку між органи публічної влади та організаціями громадянського суспільства при реалізації власних чи спільних проектів і програм мають дбати про їх раціональний та збалансований розвиток відповідно до існуючих у суспільстві потреб, щоб не дублювати один одного та уникнути неефективного використання ресурсів [21, с. 75].

Якість партнерства і співпраці органів публічної влади й громадськості має забезпечуватися не тільки їх бажаннями та намірами, а передусім професійними вміннями активно використовувати творчий потенціал усього громадянського суспільства і, насамперед, узгоджувати інтереси всіх верств суспільства та об'єднань, які ці інтереси акумулюють, презентують та обстоюють. При цьому, свідчить М. Г. Левчук, не зважаючи, що принципи регулювання взаємодії держави та громадських об'єднань закріплені в різних нормативних документах, є потреба зафіксувати основні принципи партнерства держави та громадянського суспільства на найвищому законодавчому рівні – конституційному [22].

Висновки. Таким чином, удосконалення законодавчого регулювання інституту громадських об'єднань зумовлене нагальною необхідністю дотримання міжнародних стандартів у сфері прав людини в контексті вступу України до європейської спільноти, і що важливо, попри пріоритетність цієї амбітної мети й потребою системного правового регулювання суспільних відносин. Очевидно, що лише комплексне унормування основних складників інституту громадських об'єднань забезпечить його дієве функціонування та посилить систему інститутів громадянського суспільства в Україні, які

є важливим інструментом демократичного, правового формування державної політики. Адже саме їм – громадським об'єднанням як інституціям, відводиться стабілізуюча та інтегруюча роль у суспільстві задля ефективного забезпечення прав людини, оскільки відкриваються широкі можливості для виявлення суспільно-політичної ініціативи, а звідси й спроможності до організаційного розвитку держави.

Список використаних джерел

1. Асанова А. А. Готовність інститутів громадянського суспільства до демократії участі. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: «Державне управління». 2013. Т. 214. Вип. 202. С. 37–41.
2. Конституція України: прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Ткаченко І. Громадянське суспільство і Європейський Союз: функціонування й співпраця. *Віче*. 2015. Вип. 2. С. 15–19.
4. Мороз О. М. Правові форми взаємовідносин держави і громадських об'єднань в Україні в епоху глобалізації: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2015. 249 с.
5. Здіорук О. І. Пріоритети розвитку громадянського суспільства в Україні. *Стратегічні пріоритети*. 2010. № 1–2 (14–15). С. 66–69.
6. Віхляєв М. Ю. Поняття об'єднань громадян у контексті розгляду їх як суб'єктів адміністративного права України. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 1. С. 58–62.
7. Денисюк М. В. Взаємозв'язок та взаємодія громадянського суспільства та держави (теоретико-правові аспекти). *Часопис Київського університету права*. 2011. № 4. С. 86–89.
8. Бикасова С. Взаємодія дитячих громадських організацій з соціально-педагогічними службами школи як засіб формування національної свідомості. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2014. Ч. 3. С. 45–49.
9. Тіньков А. Роль громадських організацій у протидії політичній корупції. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2010. № 3. С. 199–206.
10. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): монографія. Київ: Юрид. думка, 2004. 400 с.
11. Милославская Д. И., Шумбурова О. В., Иванова Н. В. Статус организаций общественной пользы в законодательстве различных стран. *Вопросы государственного и муниципального управления*. 2015. № 1. С. 33–52.
12. Борискова И. В. Государство и общественные объединения. *Территория науки*. 2012. № 2. С. 73–75.
13. Про місцеві вибори: Закон України від 14.07.2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 37–38. Ст. 366.
14. Механізм забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: національний та міжнародний аспекти / С.Б. Булеца, О.І. Котляр, Я.В. Лазур та ін.; за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О.Я. Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М.В. Савчина; к.ю.н., доц. М.В. Менджул. Ужгород: РІК-У, 2017. 348 с.

15. Гусаров С. М. Особливості громадських об'єднань як суб'єктів правозастосування. *Форум права*. 2015. № 4. С. 72–78.
16. Віхляєв М. Ю. Громадські об'єднання як суб'єкти адміністративного права України: автореф. дис ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 Ірпінь, 2013. 34 с.
17. Козирева А. О. Поняття та ознаки громадських об'єднань як суб'єктів публічного управління в Україні. *Форум права*. 2013. № 1. С. 459–465.
18. Дорофеева В. І. Громадські організації в Україні – від права до дії. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2017. Вип. 43. Т. I. С. 60–63.
19. Характеристика громадських формувань як інститутів громадянського суспільства: роз'яснення Міністерства юстиції України від 24.01.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0016323-11> (дата звернення: 26.11.2021).
20. Халецький А. В. Система взаємодії органів виконавчої влади з громадськими організаціями. *Вісник Академії митної служби України*. Серія: «Державне управління». 2010. № 2. С. 129–135.
21. Усаченко Л. М. Співпраця органів державної влади з інститутами громадянського суспільства. *Актуальні проблеми державного управління*. 2009. № 1. С. 73–81.
22. Левчук М. Г. Взаємодія органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань в умовах децентралізації державно-управлінських послуг. *Державне управління: теорія і практика*. 2008. № 1 (7). С. 1–9.

References

1. Asanova, A. A. (2013). Hotovnist instytutiv hromadianskoho suspilstva do demokratii uchasti [Readiness of civil society institutions for participatory democracy]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia»*. Serii: «Derzhavne upravlinnia», vol. 214, issue. 202, pp. 37–41. (in Ukrainian)
2. The Constitution of Ukraine: adopted at the V session of the Verkhovna Rada of Ukraine (1996, June 28). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 1996, 30, art. 141. (in Ukrainian)
3. Tkachenko, I. (2015). Hromadianske suspilstvo i Yevropeyskyi Soiuz: funktsionuvannia y spivpratsia [Civil society and the European Union: functioning and cooperation]. *Viche*, 2, pp.15–19. (in Ukrainian)
4. Moroz, O. M. (2015). *Legal forms of relations between the state and public associations in Ukraine in the era of globalization*: PhD diss. Lviv. 249 p. (in Ukrainian)
5. Zdioruk, O. I. (2010). Prioritytety rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini [Priorities for the development of civil society in Ukraine]. *Stratehichni prioritytety*, 1–2 (14–15), pp. 66–69. (in Ukrainian)
6. Vikhlyayev, M. Yu. (2012). Poniattia obiednan hromadian u konteksti rozghliadu yikh yak subiektiv administratyvnoho prava Ukrainy [The concept of associations of citizens in the context of their consideration as subjects of administrative law of Ukraine]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, 1, pp. 58–62. (in Ukrainian)
7. Denisyuk, M. V. (2011). Vzaiemozviazok ta vzaiemodiia hromadianskoho suspilstva ta derzhavy (teoretyko-pravovi aspekty) [The relationship and interaction of civil society and the state (theoretical and legal aspects)]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 4, pp. 86–89. (in Ukrainian)

8. Bykasova, S. (2014). Vzaiemodiia dytiachykh hromadskykh orhanizatsii z sotsialno-pedahohichnymy sluzhbamy shkoly yak zasib formuvannia natsionalnoi svidomosti [Interaction of children's public organizations with social and pedagogical services of the school as a means of forming national consciousness]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, 3, pp. 45–49. (in Ukrainian)
9. Tinkov, A. (2010). Rol hromadskykh orhanizatsii u protydii politychnii koruptsii [The role of public organizations in combating political corruption]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, 3, pp. 199–206. (in Ukrainian)
10. Melnyk, M. I. (2004). *Koruptsiia – koroziiia vlady (sotsialna sutnist, tendentsii ta naslidky, zakhody protydii)* [Corruption - corrosion of power (social essence, trends and consequences, countermeasures)]. Kyiv: Jurid. opinion, 400 p. (in Ukrainian)
11. Miloslavskaya, D. I., Shumburova, O. V., Ivanova, N. V. (2015). Status organizacij obshchestvennoj pol'zy v zakonodatel'stve razlichnykh stran [Status of public benefit organizations in the legislation of different countries]. *Voprosy gosudarstvennogo i municipal'nogo upravlenija*, 1, pp. 33–52. (in Russian)
12. Boriskova, I. V. (2012). Gosudarstvo i obshchestvennye obedineniia [The state and public associations]. *Territoriia nauki*, 2, pp. 73–75. (in Russian)
13. On local elections: Law of Ukraine (2015, July 14). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2015, 37–38, art. 366. (in Ukrainian)
14. Stag, O.Ya., Savchina, M.V. Menjul, M.V. (Ed.). (2017). *Mekhanizm zabezpechennia prav vnutrishno peremishchenykh osib: natsionalnyi ta mizhnarodnyi aspekty* [The mechanism of ensuring the rights of internally displaced persons: national and international aspects]. Uzhhorod: RIK-U, 348 p. (in Ukrainian)
15. Gusarov, S.M. (2015). Osoblyvosti hromadskykh obiednan yak subiektiv pravozastosuvannia [Features of public associations as subjects of law enforcement]. *Forum prava*, 4, pp. 72–78. (in Ukrainian)
16. Vikhlyaev, M. Yu. (2013). *Public associations as subjects of administrative law of Ukraine*: Dr. of Law thesis abstract. Irpen. 34 p. (in Ukrainian)
17. Kozyreva, A. A. (2013). *Poniattia ta oznaky hromadskykh obiednan yak subiektiv publichnoho upravlinnia v Ukraini* [The concept and characteristics of public associations as subjects of public administration in Ukraine]. *Forum prava*, 1, pp. 459–465. (in Ukrainian)
18. Dorofeeva, V. I. (2017). *Hromadski orhanizatsii v Ukraini – vid prava do dii* [Public organizations in Ukraine - from law to action]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii Pravo*, issue 43, vol. I, pp. 60-63. (in Ukrainian)
19. Characteristics of public formations as institutions of civil society: explanation of the Ministry of Justice of Ukraine dated 24.01.2011. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0016323-11> (access date: 26.11.2021). (in Ukrainian)
20. Khaletsky, A. V. (2010). Systema vzaiemodii orhaniv vykonavchoi vlady z hromadskymy orhanizatsihamy [System of interaction of executive bodies with public organizations]. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Serii: «Derzhavne upravlinnia»*, 2, pp. 129–135. (in Ukrainian)
21. Usachenko, L. M. (2009). Spivpratsia orhaniv derzhavnoi vlady z instytutamy hromadianskoho suspilstva [Cooperation of public authorities with institutions of civil society]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, 1, pp. 73–81. (in Ukrainian)
22. Levchuk, M. G. (2008). *Vzaiemodiia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia ta hromadskykh obiednan v umovakh detsentralizatsii derzhavno-upravlinskykh posluh*

[Interaction of local governments and public associations in the decentralization of public administration services]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia i praktyka*, 1 (7), pp. 1–9. (in Ukrainian)

*Стаття: надійшла до редакції 30.11.2021
прийнята до друку 09.12.2021
The article: is received 30.11.2021
is accepted 09.12.2021*

Бібліографія: Магновський І. Й. Інститут громадських об'єднань у системі забезпечення прав людини в Україні: конституційно-правовий аспект. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право*. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2021. Вип. 12 (24). С. 84-93. DOI: 10.33098/2078-6670.2021.12.24.84-93.

